

Rhaglen Gyflawn

Gwasanaeth Democratiaeth
Swyddfa'r Cyngor
CAERNARFON
Gwynedd
LL55 1SH

Cyfarfod

CYSAG

Dyddiad ac Amser

2.00 y.h., DYDD MERCHER, 11EG TACHWEDD, 2020

Lleoliad

Cyfarfod Rhithiol Drwy Zoom

Pwynt Cyswllt

Einir Rh Davies

01286 679 868

(Dosbarthwyd 6 Tachwedd 2020)

CYSAG

AELODAETH (7)

Plaid Cymru (4)

Y Cynghorwyr

Paul John Rowlinson
E. Selwyn Griffiths

Menna Baines

Judith Mary Humphreys

Annibynnol (3)

Y Cynghorwyr

Richard Medwyn Hughes

Dewi Wyn Roberts

Aelodau Ex-officio

Cadeirydd ac Is-Gadeirydd y Cyngor – Y Cynghorwyr Edgar Wyn Owen a Simon Glyn

Cristnogion a Chrefyddau Eraill

Dashu (Scott Smith)
Disgwyl Enwebiad
Awaiting Nomination
Gwawr Maelor Williams
Eirian Bradley Roberts
Anest Gray Frazer
Eurfryn Davies

Bwdhaeth
Yr Eglwys Fethodistaidd
Yr Annibynnwyr
Eglwys Bresbyteraidd Cymru
Yr Eglwys Gatholig
Yr Eglwys yng Nghymru
Undeb Bedyddwyr Cymru

Athrawon

Miriam A. Amlyn
Cathryn Davey
Heledd Jones
Disgwyl Enwebiad

NAS/UWT
UCAC
NUT
ATL

Aelodau Cyfetholedig

Edward Parri-Jones

Dyneiddiwr

R H A G L E N

1. GWEDDI

Adfyfrio tawel neu weddi.

2. ETHOL CADEIRYDD

I ethol Cadeirydd i'r pwyllgor hwn am y flwyddyn 2020/21.

3. ETHOL IS-GADIERYDD

I ethol Is-gadeirydd i'r pwyllgor hwn am y flwyddyn 2020/21.

4. YMDDIHEURIADAU

5. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

6. MATERION BRYS

I nodi unrhyw faterion sydd o frys ym marn y Cadeirydd ar gyfer ystyriaeth

7. COFNODION Y CYFARFOD BLAENOROL

6 - 8

Bydd y Cadeirydd yn cadarnhau cofnodion y cyfarfodydd o'r Pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 6 Tachwedd 2019 fel rhai cywir.

8. MATERION YN CODI O'R COFNODION

9. YMATEB I YMGYNGHORIAD CWRICWLWM I GYMRU: CREFYDD, GWERTHOEDD A MOESAU

9 - 13

I ystyried ymateb i'r Ymgynghoriad gan Lywodraeth Cymru.

10. MATERION YN YMWNEUD A CYSAGAU

14

- (a) Llythyr i Athrawon Addysg Grefyddol
- (b) Linc i agenda CYSAGAU 20 Hydref 2020 –
<http://wasacre.org.uk/cym-meetings.html>

11. PRODFIADAU DISGYBLION AC ATHRAWON YN YSTOD Y CYFNOD GLO

I dderbyn adroddiad llafar.

12. YSTYRIED SEFYLLFA ARHOLIADAU TGAU A LEFEL A

I dderbyn adroddiad llafar.

13. ADRODDIAD BLYNYDDOL CYSAG 2020-21

I dderbyn diweddariad ar lafar am Adroddiad Blynyddol CYSAG.

14. DYFODOL ADDYSG GREFYDDOL YM MHRIFYSGOL BANGOR A'R EFFAITH AR Y DDISGYBLAETH YN YSGOLION GWYNEDD

I dderbyn adroddiad ar lafar.

15. BETH I'W DYFODOL CANOLFAN ADDYSG GREFYDDOL Y BRIFYSGOL

Trafodaeth ar y mater uchod.

16. HUNAN ASESIAD YSGOLION

15 - 21

Adroddiad gan Catrin Lloyd Roberts, Pennaeth Ysgol Penisarwaun.

C.Y.S.A.G. - CYNGOR YMGYNGHOROL SEFYDLOG AR ADDYSG GREFYDDOL 06/11/19

Yn Bresennol: Y Cynghorydd Paul J. Rowlinson (Cadeirydd)

Aelodau Cyngor Gwynedd : Y Cynghorwyr Menna Baines, Judith Humphreys a Mike Stevens

Cristnogion a chrefyddau eraill: Eirian Bradley Roberts (Yr Eglwys Gatholig), Dashu – Scott Smith (Bwdiaeth)

Athrawon: Miriam Amlyn (NASUWT)

Swyddogion: Buddug Mair Huws (Swyddog Gwella Ansawdd Addysg Gynorthwyol a Chlerc CYSAG) ac Einir Rh Davies (Swyddog Cefnogi Aelodau).

Ymddiheuriadau: Y Cyng. Dewi Roberts, Elin Walker Jones, Heledd Jones (Undebau Athrawon), Anest G Frazer (Yr Eglwys yng Nghymru), Cathryn Davey (UCAC), Edward Parry-Jones (Dyneiddwyr)

Cadarnhaodd y Cadeirydd, er bod nifer o ymddiheuriadau wedi dod i law, bod cworwm.

1. GWEDDI

Agorwyd y cyfarfod gyda gweddi gan Y Cynghorydd Paul Rowlinson.

2. DATGAN BUDDIANT PERSONOL

Nid oedd unrhyw ddatgan buddiant personol.

3. MATERION BRYD

Nid oedd materion bryd.

4. COFNODION

Llofnododd y Cadeirydd gofnodion o'r pwyllgor hwn a gynhaliwyd ar 12 Mehefin 2019 fel rhai cywir yn ddarostyngedig i'r cywiriadau canlynol:

Presenoldeb – angen cofnodi presenoldeb Y Cynghorydd Mike Stevens
Eitem 8 - defnyddir y term ymddiswyddiadau - angen cywiro hwn i ddiswyddiadau
Yn y cofnod, 'Ymateb Llythyr Kirsty Williams' awgrymwyd ysgrifennu at Kirsty Williams - nodwyd bod y cofnod yn aneglur ac mai'r penderfyniad oedd ysgrifennu at Kirsty Williams a Siân Gwenllïan fel Aelod Cynulliad.

5. DOGFEN YMGYNGHORI LLYWODRAETH CYMRU : YMGYNGHORIAD YNGHYLCH CYNIGION I SICRHAU Y GALL POB DYSGWR FANTEISIO AR Y CWRICWLWM LLAWN

Arweiniodd Mair Huws y drafodaeth ar ymatebion y Cyngor i'r ddogfen ymgynghori a nodwyd y pwyntiau cyffredinol canlynol cyn ymateb i'r cwestiynau penodol :-

Mae yn gamgymeriad nadu rhieni rhag gwneud unrhyw beth
 Ar y llaw arall, ni ddylid rhoi y dewis i rieni a dylid tynnu yr hawl oddi wrthynt
 Mae yn bwysig i blant gael addysg lawn, gytbwys
 Mae yn anodd deall paham fyddai rhieni am wrthod i'w plant wneud y pwnc
 Mae gwerth mawr i'r pwnc gan ei fod yn bwnc sydd yn cyffwrdd â chymaint o bynciau
 eraill
 Mae angen i'r pwnc gael ei drin yn gyfartal, fel pynciau eraill - hynny yw, nid oes opsiwn i
 eithrio allan o bynciau eraill
 Tybed fyddai newid enw y pwnc o gymorth? Onid yw plant yn eu colled o beidio bod yn
 mynychu y gwersi hyn?

Nodwyd y byddai yn ddiddorol cael y ffigyrau sydd yn dangos faint o rieni sydd wedi tynnu
 eu plant allan o wersi y pwnc drwy Wynedd.

Cyfeiriwyd at y plant rheiny sydd yn cael eu dysgu adref a chwestiynwyd a ydynt yn cael
 gwersi addysg grefyddol? Awgrymwyd efallai y byddai modd i CYSAG greu pecyn neu
 restr ddarllen ar eu cyfer. Nododd Mair Huws y byddai yn holi yr Adran ac yn trefnu i'r
 mater gael ei drafod mewn cyfarfod yn y dyfodol.

Cymerwyd pleidlais ar y mater a chytunwyd bod y CYSAG o blaid tynnu yr hawl i eithrio.
 Cytunwyd y byddai Mair Huws yn cynnwys y sylwadau uchod wrth ymateb i'r cwestiynau
 fel a ganlyn :

Cwestiwn 1 – Beth fyddai'r goblygiadau i ddysgwyr, rhieni/gofalwyr ac ysgolion petai'n
 ofynnol i bob dysgwr gael gwersi Addysg Grefyddol a/neu Addysg Cydberthynas a
 Rhywioldeb yn y cwricwlwm newydd?

Nodwyd fod gan rieni yr hawl i dynnu eu plant o bethau eraill, ond hefyd bod gan
 ddisgyblion hawliau hefyd. Nodwyd ei bod yn drafodaeth anodd, ond diddorol. Mae yn
 bwysig peidio anwybyddu hawliau rhieni, ond cwestiynwyd pam tynnu sylw i'r pwnc
 arbennig hwn. Nodwyd nad oes goblygiadau i rieni na phlant gan ei fod yn statudol ar hyn
 o bryd. Efallai mai un goblygiad fyddai mwy o addysgu yn y Cartref?

Cwestiwn 2 –Pa gymorth, gwybodaeth ac arweiniad fyddai eu hangen petai'r dull
 gweithredu hwn yn cael ei fabwysiadu?

Nodwyd y byddai rhieni angen gwybodaeth gefndirol ac y byddai angen pecyn ar y
 penaethiaid. Nodwyd gyda'r holl newidiadau sydd yn mynd ymlaen yn y maes Dyniaethau
 ac Addysg Iechyd, bod angen llawer iawn o gymorth yn gyffredinol ar ysgolion

Cwestiwn 3 – Ein cynnig yw na ddylai rhieni/gofalwyr allu atal eu plant rhag cael gwersi
 Addysg Grefyddol neu Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb. Caiff hyn ei gyflwyno o fis
 Medi 2022, i bob dysgwr oed cynradd a dysgwyr ym Mlwyddyn 7 yn yr ysgol uwchradd
 (gyda grwpiau blwyddyn eraill yn cael eu hychwanegu bob blwyddyn).
 Gweler uchod.

Cwestiwn 4 – Beth sy'n enw priodol i 'addysg grefyddol', er mwyn adlewyrchu'r cwmpas
 ehangach a gynigir ar gyfer y cwricwlwm newydd yn gywir?

Cafwyd yr awgrymiadau fel a ganlyn :

Mae angen newid o Addysg Grefyddol er mwyn dangos ehangder y pwnc.

Beth am Bydolwg (yn hytrach na Bydolygon), gan nad oes angen cyfieithiad union o
 'World Views'? Mae'n bwysig peidio â cholli yr elfen Ysbrydol.

Penderfynwyd nodi y byddai newid yr enw yn syniad da, ond nad oes enw sydd yn cael ei
 ffafrio

Cwestiwn 5 – Hoffem wybod eich barn ar yr effeithiau y byddai peidio â chynnwys yr hawl
 i dynnu yn ôl yn eu cael ar yr iaith Gymraeg

Nodwyd bod tueddiad i blant ddewis y pynciau dyniaethau drwy gyfrwng y Gymraeg, petai y ddogfennaeth yn cael eu cynhyrchu yn y Gymraeg, yna ni ragwelir unrhyw broblem. Nodwyd ei bod yn angenrheidiol derbyn y Gymraeg a'r Saesneg ar yr un amser.

Cwestiwn 6 – Eglurwch hefyd sut gellid ffurfio neu newid y polisi arfaethedig: Nodwyd ei bod yn angenrheidiol bod unrhyw ddogfennau Cymraeg a Saesneg yn cyrraedd ar yr un amser, ynghyd ac unrhyw ganllawiau neu lyfrynau. Ni ddylid trin y Gymraeg yn llai ffafriol. Nodwyd bod unrhyw newid mawr angen amser ar gyfer paratoi ac arweiniad priodol.

6. HUNAN ARFARNU YSGOLION

Derbyniwyd yr adroddiad.

Penderfynwyd: ysgrifennu ar yr ysgolion i'w llongyfarch, ac i ail-wahodd Glenda Evans i'r cyfarfod nesaf.

7. AWDIT ORIAU GWERSI ADDYSG GREFYDDOL MEWN YSGOLION UWCHRADD

Cyflwynwyd yr adroddiad a nodwyd bod amrywiaeth a gwahaniaeth o ysgol i ysgol. Nodwyd y byddai yn ddiddorol cymharu y canlyniadau yn erbyn yr amser sydd yn cael ei roi i'r disgyblion.

Penderfynwyd ail-gysylltu â'r ysgolion i ofyn am ddadansoddiad o'r ffigurau. Nodwyd os mai gwaelodlin yw hon yna mae angen iddi fod yn hollol gywir.

8. COFNODION CYFARFOD CYSAGAU CYMRU 28AIN MEHEFIN 2019

Cyflwynwyd cofnodion drafft cyfarfod diwethaf o'r Gymdeithas a gynhaliwyd ar 28 Mehefin 2019

Penderfynwyd: Derbyn a nodi cynnwys y cofnodion.

Dechreuodd y cyfarfod am 2:00 pm a daeth i ben am 3.20 pm

CADEIRYDD

Cwricwlwm i Gymru: Crefydd, gwerthoedd a moeseg

**Ffurflen ymateb
i'r
ymgyngoriad**

Eich enw: BUDDUG MAIR HUWS

Sefydliad (os yw'n berthnasol): CYSAG Gwynedd

e-bost/rhif ffôn: buddugmairhuws@gwynedd.llyw.cymru

Eich cyfeiriad:

Dylid dychwelyd ymatebion erbyn **28 Gorffennaf 2020** i:

Cangen y Celfyddydau, y Dyniaethau a Llesiant
Y Gyfarwyddiaeth Addysg
Llywodraeth Cymru
Parc Cathays
Caerdydd
CF10 3NQ

neu gellir cwblhau'r ffurflen yn electronig a'i hanfon i'r cyfeiriad isod:

e-bost: YmgynghoriadCGM@llyw.cymru

Cwestiwn 1 – A ydych yn cytuno y dylai crefydd, gwerthoedd a moeseg gwmpasu credoau crefyddol ac anghrefyddol sy'n argyhoeddiadau athronyddol (yn unol â'r Confensiwn Ewropeaidd ar Hawliau Dynol) fel y'u disgrifir yn y ddogfen ymgynghori?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Mae addysg grefyddol eisoes yn cynnwys safbwyntiau anghrefyddol ochr yn ochr â safbwyntiau crefyddol, fel y mae manylebau CBAC yn dangos. Mae'n rhaid i'r canllawiau (cwestiwn 2) sicrhau nad yw hyn yn arwain at leihau'r elfen grefydd yn y cwricwlwm na gorlwytho cynnwys y cwricwlwm trwy gynnwys rhestr faith o argyhoeddiadau athronyddol. Mae'n rhaid i'r dysgwyr ddatblygu dealltwriaeth ddigonol o grefydd i gyflawni'r diben o'u gwneud yn "ddinasyddion egwyddorol, gwybodus yng Nghymru a'r byd". Mae athroniaeth ei hun yn ddisgyblaeth academiaidd ar wahân.

Cwestiwn 2 – A ydych yn cytuno y dylai cynadleddau meysydd llafur cytunedig **ystyried** canllawiau statudol wrth ddatblygu eu maes llafur cytunedig lleol?

Cytuno	☒	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Mae canllawiau statudol yn sicrhau bod gan ddysgwyr ledled Cymru gorff cyffredin o wybodaeth fel sail ar gyfer arholiadau TGAU a Safon Uwch. Fodd bynnag, mae angen diffinio beth mae "ystyried" yn ei olygu yn y cyd-destun hwn a sicrhau bod gan gynadleddau meysydd llafur cytunedig ddigon o ddisgresiwn i ddilyn blaenoriaethau lleol. Dylasid cyhoeddi'r Fframwaith cyn ymgynghori ar y cwestiwn hwn. Mae'n bwysig bod unrhyw ganllawiau statudol yn uchafu statws addysg grefyddol yn wyneb y pryder y gallai newid enw'r pwnc yn Grefydd, Gwerthoedd a Moeseg wanhau ei statws ac efallai gael effaith ar y niferoedd sy'n dewis Addysg Grefyddol ar gyfer TGAU a Safon Uwch.

Cwestiwn 3 – A ydych yn cytuno â'n cynnig y dylid ei gwneud yn ofynnol i ysgolion cymunedol a sefydledig ac ysgolion gwirfoddol **heb nodweddion crefyddol** ystyried maes llafur cytunedig wrth ddylunio crefydd, gwerthoedd a moeseg a'i roi ar waith?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Cytuna CYSAG Gwynedd y dylai'r ysgolion hyn ystyried y maes llafur cytunedig lleol (nid unrhyw faes llafur cytunedig) ond dylai fod yn ofynnol iddynt ei gorffori yn eu cwricwlwm,

nid ei “ystyried” yn unig. Mae’r cwricwlwm newydd yn rhoi llawer o gyfleoedd i amlygu addysg grefyddol o fewn y dyniaethau ond mae perygl na fyddai rhai ysgolion yn gwneud y gorau o’r cyfleoedd hyn, yn enwedig os nad yw pennaeth yr adran yn arbenigwr yn y pwnc. Nid bwriad y cwricwlwm newydd i Gymru yw gwanhau addysg grefyddol ond gallai hyn ddirywiad pe caniateid i ysgolion beidio â dilyn y maes llafur cytunedig; ni fyddai’r dysgwyr yn datblygu’r sgiliau penodol i’r pwnc ac efallai byddai llai yn ei ddewis ar gyfer TGAU a Safon Uwch. Gellir mynd i’r afael â’r broblem hon trwy sicrhau bod y Gynhadledd Maes Llafur Cytunedig yn datblygu maes llafur da, plwraliaethol a bod yr ysgolion yn ei ddilyn. Byddai hyn yn galluogi CYSAGau i gyflawni eu dyletswydd o fonitro safonau addysg grefyddol yn yr ysgolion.

Cwestiwn 4 – A ydych yn cytuno â’n cynnig na chaiff rhieni/gofalwyr dysgwyr mewn ysgolion **heb nodweddion crefyddol** ofyn i ysgol addysgu crefydd, gwerthoedd a moeseg yn unol â daliadau ffydd benodol mwyach?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Mae’r cwricwlwm yn eang, cytbwys a phlwraliaethol, heb geisio efengylu. Mae’n addas i bawb, gan gynnwys rhieni sydd â daliadau ffydd benodol. O ganlyniad, yn anaml iawn y mae rhieni yn gweithredu eu hawl i ofyn i’w plant gael addysg yn unol â daliadau eu ffydd benodol. Felly nid oes angen newid y trefniadau presennol; gallai tynnu’r hawl hon dorri hawliau dynol rhieni a gallai olygu bod mwy o ddysgwyr yn cael eu haddysgu gartref.

Cwestiwn 5 – A ydych yn cytuno â’r cynnig y dylai ysgolion gwirfoddol a reolir â **nodweddion crefyddol** allu addysgu crefydd, gwerthoedd a moeseg yn unol â gweithredoedd ymddiriedolaeth neu ddaliadau ffydd yr ysgol **os bydd rhieni/gofalwyr yn gofyn iddynt wneud hynny?**

Cytuno	☐	Anghytuno	☐	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☒

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Dylai paragraff 24 ei gwneud yn glir bod yr hawl i riant fynnu bod yr ysgol yn addysgu’r pwnc yn unol â daliadau ffydd yr ysgol yn gyfyngedig i blant y rhiant dan sylw yn unig, nid yr ysgol gyfan. Os felly, nid yw’r cynnig hwn yn newid y sefyllfa bresennol.

Cwestiwn 6 – A ydych yn cytuno y dylai fod yn **ofynnol i ysgolion gwirfoddol a gynorthwyr â nodweddion crefyddol** addysgu yn unol â’r maes llafur cytunedig **os bydd rhiant/gofalwr yn gofyn iddynt wneud hynny**, ac a ddylai fod ganddynt ddisgresiwn i wrthod cais o’r fath?

Cytuno	☐	Anghytuno	☒	Ddim yn cytuno nac yn anghytuno	☐

Sylwadau ategol (hyd at 250 gair)

Ni chredwn ei bod yn deg gorfodi ysgol i ddarparu dau faes llafur, gan roi baich ychwanegol sylweddol ar yr athrawon. Gallai'r cynnig hwn rannu'r dysgwyr yn ddwy garfan o fewn yr ysgol o ran addysg grefyddol. Gallai hyn amharu ar ethos gwerthfawr yr ysgol ffydd. Mae addysg grefyddol enwadol yn rhannu'r un dibenion addysgol â'r addysg sy'n dilyn maes llafur cytunedig; mae'n addysgu nid yn credorfodi. Credwn y dylai'r ysgolion gadw eu disgrisiwn i wrthod cais o'r fath os yw amgylchiadau yn golygu bod ei dderbyn yn afresymol.

Cwestiwn 7 – Hoffem wybod eich barn am yr effeithiau y byddai'r cynigion hyn mewn perthynas â chrefydd, gwerthoedd a moeseg yn eu cael ar y Gymraeg, yn benodol ar:

- i) gyfleoedd i bobl ddefnyddio'r Gymraeg
- ii) peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Beth fyddai'r effeithiau, yn eich barn chi? Sut y gellid cynyddu effeithiau cadarnhaol neu liniaru effeithiau negyddol?

Sylwadau ategol

Mae'r pwnc yn cynnig llawer o gyfleoedd i ddysgwyr ehangu eu geirfa yn Gymraeg a thrafod gwahanol gysyniadau a safbwyntiau crefyddol a moesegol trwy gyfrwng yr iaith. Er mwyn peidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg mae angen sicrhau bod yr adnoddau Cymraeg yn cael eu darparu ar yr un pryd â'r rhai Saesneg. Mae CYSAG Gwynedd wedi tynnu sylw'r Gweinidog at y ffaith fod adnoddau Cymraeg yn aml wedi cael eu cyhoeddi ar ôl yr adnoddau Saesneg ac yn hwyr iawn yn y dydd. Rydym wedi cael addewid y bydd y sefyllfa yn gwella ac mae'n rhaid sicrhau bod hyn yn digwydd.

Cwestiwn 8 – Eglurwch hefyd sut gellid ffurfio neu newid y polisi arfaethedig ar grefydd, gwerthoedd a moeseg yn y Cwricwlwm i Gymru:

- i) fel bod effeithiau cadarnhaol neu fwy o effeithiau cadarnhaol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg
- ii) fel nad oes effeithiau andwyol ar gyfleoedd pobl i ddefnyddio'r Gymraeg ac ar beidio â thrin y Gymraeg yn llai ffafriol na'r Saesneg.

Sylwadau ategol

fel gyda chwestiwn 7, dylai'r polisi gael ei lunio i gynnwys darparu'r holl adnoddau sydd ar gael i athrawon a dysgwyr yn ddwyieithog ac yn amserol.

Cwestiwn 9 – Rydym wedi gofyn nifer o gwestiynau penodol. Os oes gennych chi unrhyw bryderon nad ydym wedi rhoi sylw penodol iddynt, defnyddiwch y blwch isod i roi gwybod i ni amdanynt.

Paragraff 17: Cytunwn y dylid cynnwys cynrychiolwyr o grwpiau sydd ag argyhoeddiadau anghrefyddol athronyddol mewn CYSAGau, fel y mae CYSAG Gwynedd a nifer o GYSAGau eraill wedi gwneud eisoes. Ni chredwn fod angen creu grŵp newydd i'w cynrychioli ac ni ddylid gwneud hynny ond yn hytrach dylid eu cynnwys ym Mhwyllgor A gyda chynrychiolwyr y grwpiau crefyddol. Os yw daliadau athronyddol yn gyfatebol i ddaliadau crefyddol dylai cynrychiolwyr yr holl ddaliadau hyn fod yn yr un grŵp, yn hytrach nag mewn grwpiau ar wahân. Mae hyn yn cadw'r cydbwysedd rhwng y tri grŵp: yr awdurdod addysg lleol sy'n darparu'r ysgolion, yr athrawon sy'n darparu'r addysg, a'r cynrychiolwyr sy'n darparu arbenigedd mewn crefydd, gwerthoedd a moeseg. Nid oedd yn deg cynnal yr ymgynghoriad hwn yn ystod cyfnod y pandemig pan oedd yn anodd i bobl gyfarfod i drafod y materion pwysig hyn. Oherwydd bod yn rhaid i Gyngor Gwynedd flaenoriaethu ei adnoddau i gynnal gwasanaethau hanfodol a chefnogi ein cymunedau, ein busnesau a'n pobl, nid oedd yn bosibl i GYSAG Gwynedd gyfarfod wyneb yn wyneb nac yn rhithiol yn ystod y cyfnod er mwyn cynnal trafodaeth agored a thrylwyr. Y cyfan oedd yn bosibl oedd rhannu e-byst ayb. Ar ben hynny, nid wyf yn credu bod y ddogfen ymgynghorol yn dangos dealltwriaeth glir o addysg grefyddol yn ein hysgolion. Credaf felly y dylid cynnal ymgynghoriad llawnach ar ôl i'r Fframwaith gael ei gyhoeddi pan fydd yn bosibl rhoi ystyriaeth deg i'r mater.

Mae ymatebion i ymgynghoriadau yn debygol o gael eu gwneud yn gyhoeddus, ar y rhyngwyd neu mewn adroddiad. Os byddai'n well gennych i'ch ymateb aros yn ddienw, ticiwch yma

Eitem 10

Cadeirydd /Chair:
Mrs Rachel A. Samuel
11 Morgan Street, Trebanos, Swansea, SA8 4DW
e-bost/e-mail: samuelr12@hwbcymru.net
ffôn/ tel : 07974774069

Ysgrifennydd/Secretary:
Ms Alice Parry
39 Galleon Way, Cardiff Bay, CF10 4JA
e-bost/e-mail: alice.parry@bridgend.gov.uk
ffôn/tel: 07779 168084

Annwyl Athro Addysg Grefyddol ac ymarferwyr eraill,

Hoffai Pwyllgor Gwaith y Gymdeithas Ymgynghorol Sefydlog ar Addysg Grefyddol Cymru fynegi'n diolchgarwch i chi am bopeth rydych yn ei wneud yn yr amseroedd anodd ac annisgwyl hyn yn sgil pandemig Covid-19. Rydym wedi cael cyfle i siarad â llawer o ymarferwyr dros y chwe mis diwethaf ac rydym yn deall fod eich gwaith yn fwy anodd a blinedig nag erioed. Rydym yn ddiolchgar am eich ymrwymiad a'ch ymroddiad i sicrhau fod lles y dysgwyr yn flaenoriaeth, a bod dysgwyr yng Nghymru'n cael mynediad at yr Addysg Grefyddol orau bosibl. Deallwn y gall llawer o'r materion sy'n cael eu trafod o fewn ein pwnc fod yn heriol ar y gorau. Fodd bynnag, yn y chwe mis diwethaf mae pob ymarferwr wedi gorfod dysgu'n sydyn o ran dysgu o bell a dysgu cyfunol, yn ogystal â gorfod delio â chwestiynau mawr gan ddysgwyr y mae eu byd wedi'i droi wyneb i wared. Rydych wedi gorfod gweithio mewn ffyrdd na fyddem wedi gallu eu dychmygu. Rydym yn eich annog i wneud yn siŵr eich bod yn edrych ar ôl eich lles eich hunain, yn ogystal â lles eich disgyblion. Rydych chi'n bwysig, ac rydym yn diolch i chi am bopeth a wnewch.

Ar ben yr heriau a wynebwn oherwydd pandemig Covid-19, mae cynifer o newidiadau'n digwydd mewn Addysg Grefyddol wrth i ni symud tuag at y Cwricwlwm i Gymru 2022. Hoffai'r Pwyllgor Gwaith ac aelodau CCYSAGauC i chi wybod ein bod ni a'ch CYSAGau lleol ar gael i'ch helpu. Mae ein manylion cyswllt ar wefan CCYSAGauC yn <http://www.wasacre.org.uk/>. Croeso i chi gysylltu â ni. Mae CCYSAGauC yn gweithio'n agos gydag Ymgynghorwyr AG arbenigol sy'n eistedd ar y Panel Ymgynghorol Cenedlaethol Addysg Grefyddol (PYCAG). Os ydych angen cymorth gan Ymgynghorydd, neu gan eich CYSAG lleol, gallwn eich rhoi mewn cysylltiad â rhywun a all eich cefnogi.

Rydym yn eich annog i ddilyn ein tudalen Twitter <https://twitter.com/WASACRE> ble byddwn yn rhannu'r cyngor a'r canllawiau diweddaraf ar AG a gweithgareddau CCYSAGauC. Manteisiwch arnom a gadewch i ni wybod y ffodd orau o'ch helpu. Mae CCYSAGauC wrthi'n diweddarau ein Gwefan a hefyd yn y broses o sefydlu tudalen Facebook. Edrychwch allan am hon gan y byddwn yn postio arolygon i ganfod anghenion athrawon AG yng Nghymru ar ein cyfryngau cymdeithasol o bryd i'w gilydd.

Diolch i chi eto am eich holl waith yn eich ysgolion. Gobeithiwn y byddwch chi a'ch teuluoedd yn cadw'n iach a diogel.

Cofion Gorau
Rachel Samuel
Cadeirydd CCYSAGauC

Adroddiad Hunanarfarnu Addysg Grefyddol

Enw'r Ysgol: Ysgol Gymuned Penisarwaun

Ionawr 2020

Addysg Grefyddol

Maes arolygu 1: Safonau Addysg Grefyddol

Pa mor dda y mae disgyblion yn ymdrin â'r cwestiynau sylfaenol, yn archwilio i gredoau, dysgeidiaethau ac arfer(ion) crefyddol ac yn mynegi ymatebion personol i gredoau, dysgeidiaethau, arferion, a chwestiynau sylfaenol? Beth welwch chi yn eu gwaith sy'n dangos eu cynnydd dros amser?

- Defnyddiwch: gwaith y disgyblion, asesiadau athrawon, teithiau dysgu, arsylwadau gwersi i lunio barn.
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, adroddiadau arholwyr CBAC.

Nodiadau:

- Mae'r dystiolaeth sydd yn llyfrau disgyblion, ar furiau'r ysgol, canfyddiadau monitro'r dysgu ac addysgu a sgysiaid gyda disgyblion i gyd yn cadarnhau bod safonau Addysg Grefyddol yn dda ar draws yr ysgol.
  - Erbyn brig y Cyfnod Sylfaen gall llawer o'r disgyblion drafod cwestiynau sylfaenol, rhoi rhesymau syml dros ddigwyddiadau, sydd yn seiliedig ar brofiadau crefyddol ac maent yn dechrau datblygu medrau rhesymeg effeithiol. Ym mlynedd 3 a 4 gall bron pob disgybl gyfrannu yn dda at drafodaethau gan ddechrau mynegi barn yn ystyrion parthed y cwestiynau crefyddol. Erbyn brig CA2 gall mwyafrif y disgyblion drafod y Cwestiynau mawr yn aeddfed ac ystyrion, yn ogystal gallent wneud cymhariaethau effeithiol rhwng crefyddau gwahanol e.e Cristnogaeth, Iddewiaeth a Hindwiaeth, mae ganddynt ymwybyddiaeth gadarn o ddysgeidiaeth ac arferion Crefyddol byd eang.
  - Dengys bod rhan fwyaf o'r disgyblion, gan gynnwys y rhai ag Anghenion Dysgu Ychwanegol yn gwneud cynnydd da mewn Addysg Grefyddol yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol. Nid oes disgyblion SIY wedi mynychu'r ysgol yn ystod y pum mlynedd diwethaf a dengys canlyniadau bod disgyblion PYD (prin iawn ydynt) yn gwneud cynnydd cadarn yn ystod eu cyfnod yn yr ysgol. Bydd staff yn cofnodi cynnydd disgyblion yn dymhorol ac yn adrodd ar ddatblygiad yn yr Adroddiad Blyneddol i Rieni.
  - Defnyddio'r Medrau yn y Cyfnod Sylfaen : Mae sgiliau gwranddo bron pob un o ddisgyblion y CS yn ddatblygu yn dda, ac o ganlyniad mae'r mwyafrif o'r disgyblion yn gallu dwyn i gof stori maent wedi ei chlywed yn ogystal ag egluro y wers sydd y tu ol i'r stori. Gallent drafod ac ail adrodd yr hyn maent wedi ei glywed a bydd hyn yn arwain at gynyddu ei gerifa grefyddol. Gallent drafod hawliau sylfaenol pob plentyn yn effeithiol yn ogystal ag egluro pwysigrwydd cefnogi elusau fel Achub y Plant, Plant mewn Angen ayyb. Erbyn brig y Cyfnod Sylfaen gall disgyblion gwblhau gwaith ysgrifenedig ffeithiol a chreadigol yn llwyddiannus iawn gan ddangos gafael ar ffurfiau megis llythyr at blentyn a thaflen gwybodaeth am hawliau plentyn. Mae'r gwaith llafar sy'n gysylltiedig a'r gwaith Addysg Grefyddol wedi cael effaith gadarnhaol ar ddatblygiad llfaredd y disgyblion
Gall mwyafrif disgyblion ar frig y Cyfnod Sylfaen Gymhwyso eu sgiliau Rhifedd yn effeithiol yn drawsgwricwlaidd.
  - Defnyddio'r Medrau yng Nghyfnod Allweddol 2 : Gall disgyblion CA2 wrando am gyfnodau estynedig ar ymwelwyr ac athrawon, gallent ymateb i deimladau a dyheadau eraill ac maent yn barod iawn i helpu eu cyd-ddisgyblion yn ogystal a phlant eraill ar draws y byd.
- Mae medrau darllen mwyafrif y disgyblion yn dda iawn ar draws y Cyfnodau Allweddol. Mae'r mwyafrif yn darllen yn hyderus gyda rhuglder a dealltwriaeth gref o'r hyn y maent yn ei ddarllen. Gallent ddefnyddio'r medrau darllen uwch i ymchwilio llyfrau a'r rhyngwyd am wybodaeth i atgyfnerthu eu gwaith dosbarth, gwelwyd hyn yn dilyn cyflwyniad gan Swyddog Achub y Plant yng Nghymru yn ddiweddar, bu'r disgyblion yn frwdfrydig i ddysgu mwy am yr elusen ac i fod yn rhan o ddatblygiadau Canmlwyddiant yr elusen arbennig honno. Bellach, yn dilyn gwaith ymchwil pellach mae gan y disgyblion adnabyddiaeth gref o waith yr elusen ac am bwysigrwydd Hawliau Plentyn y Cenhedloedd Unedig.

Gall mwyafrif y disgyblion drafod bywyd arweinwyr crefyddol a chymharu cyfraniadau unigolion allweddol megis Y fam Teresa, Eglantyne Jebb, Dr Barnado ayyb. Gallent fynegi ei hunain yn aeddfed yn y Gymraeg a'r Saesneg, er engriaft wrth drafod digartrefedd. Gallent drafod crefydd yr Iddewon yn ystyrion iawn, mae ganddynt wybodaeth gref am arferion ac arteffactau'r Iddew yn ogystal a gwybodaeth am y synagog a llyfrau cysegredig yr Iddew yn ogystal a'u cymharu a'r Beibl Cristnogol. Yn yr un modd gallent drafod cristnogaeth a Hindwiaeth ac ar adegau eu cymharu yn ystyrion.

Llwyddodd disgyblion hynaf yr ysgol i gwblhau tasgau ysgrifennu estynedig o safon dda am fywyd Anne Frank, Englyntyne Jebb ac am elusenau amrywiol.

Dengys adroddiadau Craffu ar lyfrau bod disgyblion yn gallu cymhwysu ei sgiliau rhifedd y llwyddiannus mewn ystod eang o sefyllfaoedd yn drawsgricwlaidd. Gallent ymwneud a data wrth drafod y milwyr lleol a gollwyd yn ystod yr Ail Rhyfel Byd yn ogystal a delio ag arian wrth drefnu gweithgareddau codi arian tuag a elusenau.

Mae tystiolaeth gadarn mewn llyfrau ac yn ffeiliau cyfrifiadurol o ddisgyblion y Cyfnod Sylfaen a Chyfnod Allweddol 2 yn defnyddio eu medrau TGCh yn effeithiol. Gall bron pob disgybl ar frig y Cyfnod Sylfaen fewngofnodi yn llwyddiannus i safle Purple Mash, tra fod bron pob un plentyn yng Nghyfnod Allweddol 2 yn gallu dewis meddalwedd addas ar gyfer tasgau penodol, maent yn defnyddio Hwb yn llwyddiannus i greu cyflwyniadau, prosesu geiriau, dadansoddi data, animeiddio, modelu yn ogystal ac anfon e-byst. Gall y mwyafrif lunio cyflwyniadau creadigol a ffeithiol drwy gyfrwng appiau megis i-movie, morfo, a rhagleni animeiddio ar yr i-pads.

Materion sydd angen sylw dros y cyfnod nesaf:

1. Datblygu ymhellach gallu disgyblion y Cyfnod Sylfaen i fynegi eu hunain yn ysgrifenedig mewn tasgau estynedig.
2. Parhau i addasu cynlluniau i sicrhau bod cyfleoedd i ddisgyblion ymarfer eu medrau o fewn Addysg Grefyddol a bod y tasgau diddorol sy'n apelio ac yn ennyn chwilfrydedd y disgyblion.

Mae safonau addysg grefyddol ein disgyblion yn: dda

Maes arolygu 2: Lles ac agweddau at ddysgu am Addysg Grefyddol?

Beth ydych chi'n teimlo y mae disgyblion yn ei ennill o wersi addysg grefyddol?

- Defnyddiwch: gwaith disgyblion, dadansoddiad o holiadur addysg grefyddol, cofnodion grwp ffocws/Cyngor Ysgol
- I'ch helpu mae: Arweiniad atodol: gwrandio ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017),

Nodiadau:

- Mewn holiaduron diweddar mynegodd bron pob plentyn eu bod yn teimlo yn ddiogel yn yr ysgol Maent yn mwynhau bywyd a gwaith yr ysgol ac yn teimlo'n gwbl ddiogel o fewn yr ethos gofalgar, cynhwysol a chynhaliol sy'n bodoli yno. Maent yn gwybod at bwy i droi am gyngor petai rywbeth yn eu poeni ac yn hyderus bod staff yn ymateb i unrhyw bryder sydd ganddynt. Mae bron pob un yn ymwybodol o bwysigrwydd mynychu'r ysgol yn rheolaidd a chaiff hyn ei adlewyrchu'n glir yn eu presenoldeb da a chyson.
- Wrth arsylwi ar wersi a chraffu ar lyfrau gwelwyd bod disgyblion ar draws yr ysgol yn dangos diddordeb mewn Addysg Grefyddol ac yn mwynhau y testunau maent yn ei astudio. Gwelwyd bod disgyblion y Cyfnod Sylfaen wedi dysgu llawer, ac wedi cael profiadau amrywiol gwerthfawr wrth edrych ar Hawliau Plentyn a gwaith elusen Achub y Plant tra gwelwyd disgyblion ar frig yr ysgol yn mwynhau dysgu am Anne Frank ac am erledigaeth yr Iddewon yn ystod yr Ail Rhyfel Byd.
- Mae ymddygiad bron pob un disgybl mewn gwersi ac o gwmpas yr ysgol yn dda iawn. Maent yn groesawgar, yn foegar ac yn gwrtais iawn wrth gyfarch ei gilydd, staff ac ymwelwyr. Mae'r rhyngweithiad cadarnhaol a'r lefelau cryf o gydweithio ymhlith disgyblion o bob oedran, wrth weithio a chwarae, yn nodwedd gref yn yr ysgol. Maent yn ofalgar o'i gilydd ac yn dangos parch tuag at eraill mewn gwersi, yn y neuadd ginio ac ar fuarth yr ysgol. Mae rhan fwyaf y disgyblion yn dangos ymagweddau cadarnhaol at eu dysgu. Maent yn

ddysgwyr gweithgar a brwdfrydig sy'n gweithio'n gytûn ac yn cadw ar dasg dros gyfnodau estynedig. Mae hyn yn cyfrannu'n llwyddiannus at yr ethos o ddysgu effeithiol sy'n bodoli o fewn yr ysgol ac yn cael effaith gadarnhaol ar safonau a lles disgyblion.

- Mae llais y disgybl, trwy waith y cyngor ysgol, yn datblygu'n briodol. Mae'r aelodau yn ymwneud â'u gwaith yn frwdfrydig trwy amrywiaeth o weithgareddau. Mae disgyblion yn ymateb yn frwdfrydig wrth gyfrannu at weithgareddau yn y gymuned ac mewn gwasanaethau yn yr eglwys. Maent yn cefnogi elusennau drwy godi arian ar gyfer ysgol mewn ardal dlawd yn Nepal ar ôl y ddaeargryn, er enghraifft. Maent yn ymfalchïo yn eu cyfraniad diweddar mewn dathliad canmlwyddiant Achub y Plant yn y Gadeirlan. Disgyblion wedi cael cyfle i recordio mewn stiwdio Sain a chanu cân wreiddiol gyda cantorion Opera proffesiynol. CD bellach wedi ei cyhoeddi ac yn cael eu gwerthu er budd elusen Achub y Plant. Holl ddisgyblion yr ysgol yn falch iawn o'r cyfle hwn, profiad y byddent yn ei gofio am byth! Caiff y rhain effaith gadarnhaol ar eu dealltwriaeth o anghenion pobl eraill o fewn eu cymuned a'r byd ehangach.
- Disgyblion yn elwa yn fawr o gael cyfrannu yn rheolaidd i weithgareddau cymunedol yn y Pentref. Cymeryd rhan yn flynyddol mewn gwasanaeth Nadolig Traddodiadol yn y Neuadd Gymunedol yn ogystal a gwasanaeth Cymreig ar ddydd Gwyl Dewi. Yn ogystal wedi bod yn cynnal gwasanaethau yn y cartref Henoed lleol nes iddo gau yn ddiweddar. Perfformio mewn gwasanaethau Nadolig a chymanfaoedd yn yr Eglwys Leol a chefnogi'r Eisteddfod Bentref lleol.
- Cyswllt iach a chadarn rhwng mudiadau lleol a'r ysgol e.e. Yr eglwys leol, Coleg y Bala, a cynllun EFE (Efengyl i Fro'r Eco) ble mae swyddog plant a ieuencid yn cael ei cyflogi gan yr enwadau lleol i weithio gyda plant a ieuencid yr ardal leol. Bydd Swyddog EFE yn ymweld a'r ysgol yn fisol i gynnal Gwasanaeth, a phob plentyn yn mwynhau'r achlysur. O bryd i'w gilydd bydd y Swyddog yn cynnal Gweithdai yn yr ysgol, ac yn aml yn cydweithio a Chriw Coleg y Bala.
- Bydd disgyblion ar draws yr ysgol yn elwa o amser Cylch a'r cyfle i drafod rhai o'r pethau sydd yn eu poeni. Bydd y disgyblion hynaf yn cyfrannu i sesiynau Talkabout, bydd hyn yn datblygu hyder y disgyblion ansicr. Cynhelir sesiynau Ysgol Deina wythnosol yn y Cyfnod Sylfaen a bydd hyn yn gymorth i'r disgyblion ddysgu sut i wneud y penderfyniadau cywir.
- Yn dilyn arsylwadau gwersi a holi disgyblion gwelwyd fod mwyafrif y disgyblion yn elwa o sesiynau Go Noodle a Meddylgarwch rheolaidd yn yr ysgol.

Materion sydd angen sylw:

- Parhau i hyrwyddo lechyd a Lles yn enwedig Meddylfryd o dwf a meddylgarwch
- Datblygu agweddau Ysgol Deina ymhellach

Mae agweddau disgyblion tuag at addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: dda

Maes arolygu 3: Addysgu ac phrofiadau dysgu mewn Addysg Grefyddol?

Pa mor dda yw'r cynllunio a'r addysgu mewn addysg grefyddol? Rhowch enghreifftiau o brofiadau addysg grefyddol cyfoethog

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, arsylwadau gwersi, gwaith disgyblion, holi disgyblion
- I'ch helpu mae: Maes Llafur Cytûn Lleol (Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol); Arweiniad Llywodraeth Cymru: Pobl, Cwestiynau a Chredoau (2013), Canllawiau a Phroffiliau Enghreifftiol CA2 a CA3 (2011), 14-19 (2009), Canllawiau CYSAG, Addysg grefyddol mewn ysgolion uwchradd (ESTYN, Haf 2013), Addysg grefyddol a moesol yng NghA2 a ChA3 (ESTYN, Haf 2018)

Nodiadau:

- Mae'r parch sy'n bodoli rhwng y disgyblion a'r oedolion yn nodweddiadol bwysig o waith yr ysgol ac yn cael effaith gadarnhaol ar safonau a lles disgyblion.
- Bydd Addysg Grefyddol yn cael ei ddysgu o fewn themau tymhorol yr ysgol, fel arfer cynhelir un gwers wythnosol yn ogystal a chyfnodau dyddiol o fyfyrion neu Addoli ar y cyd
- Mae ansawdd y cynllunio yn dda ar draws yr ysgol. Mae'r cynllunio yn ymateb i'r angen ac yn adeiladu ar ddysgu blaenorol ac yn sicrhau dilyniant o flwyddyn i flwyddyn. Mae cynlluniau Addysg Grefyddol penodol

wedi eu llunio i gydfynd a themau tymhorol yr ysgol.

- Mae lle amlwg i lais y disgyblion yn yr ysgol ac bydd cyfle tymhorol i ddisgyblion ddylanwadu ar yr hyn a ddysgir iddynt. Bydd cyfleoedd rheolaidd iddynt gael mewnbwn i'r cynllunio ac o ganlyniad mae'r tasgau yn gyfredol, yn ddiddorol ac yn apelio at y disgyblion e.e. yn ystod thema Ail Rhyfel Byd gofynodd y disgyblion hynaf am gael dysgu mwy am erledigaeth yr Iddewon.
- Mae'r staff yn meddu ar wybodaeth bynciol dda ac yn defnyddio'r wybodaeth honno yn gelfydd wrth gynllunio profiadau dysgu diddorol i'w disgyblion sydd yn bodloni anghenion y rhan fwyaf ohonynt yn effeithiol. Mae'r ysgol wedi buddsoddi mewn arteffactau dros y cyfnod diwethaf er mwyn sicrhau bod yn disgyblion yn cael cyfleoedd i astudio, i gyffwrdd ac archwilio er mwyn sicrhau dealltwriaeth. Mae'r staff or farn bod yr arteffactau yn adnodd gwerthfawr i ysgogi ac ennyn diddordeb disgyblion a chredant bod arteffactau Iddewig e.e sgröl, yad, tallit, plât Seder ayyb wedi bod o gymorth mawr wrth ddysgu am arferion a defodau'r Iddew. Gall disgyblion drafod y grefydd yn hyderus o ganlyniad.
- Mae arsylwadau gwersi yn nodi bod mwyafrif y gwersi a arsylwyd o ansawdd cadarn ac yn llwyddo i ddatblygu gwybodaeth a dealltwriaeth y disgyblion o greddau, dysgeidiaeth ac arferion crefyddau yn ogystal a datblygu medrau pwnc a medrau Trawsgwricwlaidd y disgyblion.
- Rhoddir adborth adeiladol gan athrawon, ac fe ysgogir disgyblion i wella eu gwaith yn gyson. Defnyddir Partneriaid trafod yn y gwersi a bydd disgyblion yn hunan asesu ac asesu cyfoedion yn gyson.
- Asesir Addysg Grefyddol yn flynyddol yn ol disgrifiadau deilliannau Cyfnod Sylfaen a Lefelau Cyfnod Allweddol 2 o'r Fframwaith Enghreifftiol Cenedlaethol. Adroddir ar gynnydd i Rieni mewn Adroddiadau ym Mis Mehefin yn flynyddol. Dengys asesiadau Incerts bod bron pob disgybl yn gwneud cynnydd da a chadarn o fewn y pwnc.
- Mae'r Uwchdim rheoli yn sicrhau dilyniant a pharhad yn y profiadau dysgu ac yn darparu ystod eang o brofiadau er mwyn datblygu medrau ymholi, y syniad o berthyn a chwestiynau mawr bywyd. Mae'r cynllunio bob amser yn wahaniaethol ac yn sicrhau bod bron pob un o'r disgyblion yn datblygu ar eu lefel eu hunain. Mae asesu ar Gyfer dysgu yn rhan anheggor or cynllunio, edrychir yn benodol ar wella gallu disgyblion i fynegi ei hunan yn ysgrifenedig ac yn hyrwyddo ysgrifennu estynedig ar draws yr ysgol mewn cyd-destun crefyddol. E.e. Ysgrifennu ymson i archwilio'r anhegwch pan yn astudio bywyd Anne Frank
- Bydd ymweliadau addysgol yn cael eu trefnu yn rheolaidd i atgyfnerthu gwaith y dosbarth. Bydd cyfleoedd i ddisgyblion fynychu capeli ac Eglwysi lleol a bydd yr Adran Iau yn ymweld a Synagog yn ystod y flwyddyn hon er mwyn iddynt allu ymglyfarwyddo gydag addoldai a defodau'r Iddewon.
- Trefnir ymwelwyr yn rheolaidd i'r ysgol er mwyn dyfnhau dealltwriaeth a gwybodaeth y disgyblion o wahanol agweddau o Addysg Grefyddol. Cafodd y disgyblion gyfle i holi gwraig am ei phriodas Hindwaidd pan yn dysgu am grefydd yr Hindw, cafodd y disgyblion gyfle i wisgo Sari.
- Nododd disgyblion a rhieni mewn holiadur diweddar bod disgyblion wedi cael profiadau anhygoel eleni drwy gael bod yn rhan o ddatliad Canmlwyddiant Achub y Plant. Braint fawr oedd cael bod yn rhan o'r achlysur arbennig hwn, ar disgyblion wedi ymddwyn yn anhygoel ac wedi gwneud eu gwaith yn arbennig o dda.

Camau Gweithredu:

- Parhau i addasu/ diwygio cynlluniau gwaith er mwyn ymateb i ofynion Cenedlaethol y Cwricwlwm i Gymru
- Gwireddu gofynion y cynllun cyfredol drwy sicrhau taith i Synagog yn Lerpwl (Childwall)

Maes safonau addysgu addysg grefyddol yn ein hysgol ni yn: dda

Maes arolygu 4: Gofal, cymorth ac arweiniad mewn Addysg Grefyddol?

I ba raddau mae gwersi/gweithgareddau addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fyfyrio ar ymatebion crefyddol ac anghrefyddol i gwestiynau sylfaenol ac i fyfyrio ar eu credoau neu eu gwerthoedd eu hunain? Sut mae addysg grefyddol yn helpu disgyblion i fod yn ddinasyddion gweithredol? I ba raddau y mae'r ysgol yn darparu cyfleoedd effeithiol i ddisgyblion ddatblygu gwerthoedd sicr a sefydlu eu credoau ysbrydol a moesegol?

- Defnyddiwch: teithiau dysgu, cyfweiliadau gyda disgyblion, rhaglen addoli ar y cyd yr ysgol, cylchlythyr ysgol,

cofnodion yr ysgol o unrhyw troseddau casineb/bwlio.

- I'ch helpu mae: Canllawiau CYSAG, Canllawiau ynglyn â addoli ar y cyd (Cymdeithas CYSAGau Cymru), Arweiniad atodol: addoli ar y cyd mewn ysgolion anenwadol (ESTYN, Hydref 2017), Arweiniad atodol: gwrando ar ddysgwyr (ESTYN, Medi 2017)

Nodiadau:

- Mae'r ysgol yn gymuned ofalgar a theuluol sy'n hyrwyddo pwysigrwydd cyfeillgarwch, cwrteisi a pharch yn hynod effeithiol. Mae'r berthynas glos gynhaliol rhwng y disgyblion a'r staff yn nodwedd gref o'r ysgol. Caiff hyn ei adlewyrchu yn ymddygiad da a chwarteisi bron pob disgybl a'u hymagwedd gadarnhaol at ddysgu ac at eu hysgol.
- Mae'r staff yn hyrwyddo datblygiad ysbrydol, moesol, cymdeithasol a diwylliannol disgyblion yn effeithiol. Mae cyfnodau cyd-addoli yn sicrhau cyfleoedd cyson i ddisgyblion fyfyrion ar anghenion eraill fel y digartref, er enghraifft. Bydd gwasanaethau ysgol gyfan yn cael eu cynnal ddwywaith yr wythnos a bydd gwasanaethau dosbarth neu cyfnodau o fyfyrion yn cael eu cynnal ar y dyddiau pan nad oes gwasanaeth ysgol gyfan.
- Mae'r staff yn darparu cyfleoedd gwerthfawr i'r disgyblion ddeall eu hawliau. Enghraifft dda o hyn yw'r cyfleoedd i ddisgyblion ddysgu am Hawliau sylfaenol plentyn y Cenhedloedd Unedig a'r gwaith sydd wedi ei gyflawni am elusen Achub y Plant. O ganlyniad, mae rhan fwyaf y disgyblion yn datblygu'n unigolion moesol a gwybodus.
- Mae staff yn darparu cyfleoedd gwerthfawr i ddisgyblion gymryd rhan mewn cyngherddau yn yr ardal leol, i recordio mewn stiwdio broffesiynol ac i gynnal gwasanaethau yn y gymuned. Enghraifft dda o hyn yw sicrhau cyfle i'r holl ddisgyblion o'r Derbyn i Flwyddyn 6 i gymryd rhan mewn cyngerdd yn y Gadeirlan ym Mangor i ddathlu canmlwyddiant Achub y Plant gan gydberfformio â cherddorion proffesiynol. Mae hyn yn hyrwyddo medrau creadigol a mynegiannol disgyblion yn effeithiol ac yn cyfrannu'n llwyddiannus at fagu hunanhyder disgyblion a'u gallu i gydweithio.
- Bydd y disgyblion yn trefnu gweithgareddau blynyddol er mwyn codi arian i ysgol Mambre yn Nepal a bydd cyfleoedd i ddisgyblion drafod pwysigrwydd bod yn ddinesydd da.
- Mewn gwrsi AbaCH ac amseroedd Cylch bydd gwerthoedd megis gonestrwydd goddefgarwch ac thegwch yn cael eu hyrwyddo yn barhaus.
- Mae Polisi Radicaleiddio wedi ei dderbyn gan y Corff Llywodraethol ac mae'r holl staff wedi derbyn hyfforddiant ynglyn ag arwyddion a pheryglon Radicaleiddio.

Materion i'w datblygu

Parhau i sicrhau bod y disgyblion yn cael cyfleoedd i ddatblygu eu cyfrifoldebau fel dinasyddion byd eang.

Ydy'r ysgol yn bodloni'r gofynion statudol ar gyfer addoli ar y cyd?

Ydy

√

Nac ydy

Mae cyfraniad addysg grefyddol i ddatblygiad personol disgyblion a chydlynid cymunedol yn: dda

Maes arolygu 5: Arweinyddiaeth a rheolaeth mewn Addysg Grefyddol?

A oes gan yr arweinydd pwnc addysg grefyddol y medrau a'r ddealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc yn effeithiol? Sut ydych yn gwybod?

- Defnyddiwch: cynlluniau gwaith, adroddiadau monitro ac hunan arfarnu, arfarniad o ddata, cyfweiliadau gyda'r cydlynedd a'r llywodraethwr dynodedig/ymwelydd CYSAG, cofnodion cyfarfodydd staff, cynllun gwella, arfarniad cynnydd, astudiaeth achos yn dilyn cydweithio ysgol-i-ysgol.
- I'ch helpu mae: canllawiau CYSAG

Nodiadau:

- Mae gan yr Arweinydd Pwnc Addysg Grefyddol y medrau ar dealltwriaeth angenrheidiol i arwain y pwnc drwy'r ysgol. Mae cydweithio clos rhwng yr athrawon ac mae'r holl staff dysgu yn cymryd cyfrifoldeb am y gwasanaethau ar cyfnodau myfyrion.
- Bydd yr arweinydd Pwnc yn trefnu ymwelwyr cyson â'r ysgol er mwyn sicrhau bod disgyblion yn cael

profiadau amrywiol a gwerthfawr.

- Mae casgliad o adnoddau addas a phwrpasol i atgyfnerthu gwaith y dosbarth ar gael yn yr ysgol, e.e arteffactau Iddewig, casgliad o feiblau, casgliad o gyflwyniadau i adrodd storïau beiblaidd a storïau o grefyddau eraill ayyb. Mae'r cyfan ar gael yn gyfleus ac yn ganolog i bob dosbarth.
- Mae llawlyfr yr ysgol yn hysbysu rhieni am y trefniadau Addysg Grefyddol yn yr ysgol. Mae yn cyferio at camau i'w cymryd er mwyn eithrio plentyn o wersi Addysg Grefyddol. Mae un teulu yn yr ysgol wedi eu heithrio o rai gwersi Addysg Grefyddol ar hyn o bryd a hynny oherwydd eu bod yn dystion Jehofa, bydd staff yr ysgol yn sicrhau bod darpariaeth ychwanegol ar gael ar gyfer y disgyblion hyn pan na fyddent yn mynychu gwasanaethau gyda'r disgyblion eraill. Bydd oleiaf un gwasanaeth torfol wythnosol lle rhoddir sylw i wers foesol, bydd yr holl ddisgyblion yn mynychu'r gwasanaethau hyn.
- Bydd yr ysgol yn gweithio yn agos a Phwyllgor y Neuadd Gymuned a trefnir gweithgareddau tymhorol ar y cyd i hyrwyddo cydweithio, i gynnal arferion traddodiadol e.e. gwasanaeth Wasael (Nadoligaidd) a Gwyl Dewi ac i sicrhau cyfleoedd i ddisgyblion chwarae rhan flaenllaw mewn bod yn gymunedwyr yn lleol ac yn fyd eang.
- Bydd staff yr ysgol, Llywodraethwyr ac Ymgynghorydd Cefnogi Gwelliant yn Craffu ar lyfrau ac arsylwi gwersi yn rheolaidd. Bydd Addysg Grefyddol yn cael sylw penodol yn ystod y cyfnodau hyn. Bydd yr ysgol yn casglu esiamplau ar gyfer Portffolio o bryd i'w gilydd a bydd y maes yn cael ei arfarnu yn llawn bob tair blynedd.
- Mae staff o'r farn bod amryw o gryfderau ym Maes Addysg Grefyddol yn yr ysgol.

Materion sydd angen sylw:

- Datblygu annibyniaeth disgyblion ymhellach a rhoi mwy o gyfleoedd iddynt wella eu gwaith ei hunain mewn tasgau Trawsgwricwlaidd
- Datblygu cysylltiadau newydd gyda ysgolion eraill a chydweithio ar agweddau penodol/ rhannu adnoddau.

Mae arweinyddiaeth a rheolaeth mewn addysg grefyddol yn: dda

Agweddau i gael sylw	Camau gweithredu	Pwy?	Erbyn pryd?
			Nid oes rhaid rhannu'r manylion hyn gyda CYSAG ond mae angen i gofnodion yr ysgol sicrhau bod atebolrwydd yn glir i staff a llywodraethwyr
Datblygu ymhellach gallu disgyblion y Cyfnod Sylfaen i fynegi eu hunain yn ysgrifenedig mewn tasgau estynedig.	Athrawes Cyfnod Sylfaen i sicrhau bod tasgau llythrennedd estynedig wedi eu cynnwys o fewn cynlluniau gwaith pob tymor		
Parhau i addasu cynlluniau i sicrhau bod cyfleoedd i ddisgyblion ymarfer eu medrau o fewn Addysg Grefyddol a bod y tasgau diddorol sy'n apelio ac yn ennyn chwilfrydedd y disgyblion.	Gwirio Cynlluniau Gwaith y cyfnod nesaf er mwyn sicrhau bod y medrau wedi eu hymgorffori yn llawn yn y Cynlluniau gwaith. Sicrhau bod tasgau diddorol cyfoethog yn cael eu cynnwys		
Parhau i hyrwyddo lechyd a Lles yn enwedig Meddylfryd o dwf a meddylgarwch	Parhau i ddatblygu Meddylfryd Twf o fewn yr ysgol Parhau i gynnal ymarferion meddylgarwch		

	cyson yn yr ysgol. Arfarnu effaith Meddylgarwch / Go Noodle		
Datblygu agweddau Ysgol Deina ymhellach	Athrawes Cyfnod Sylfaen i sicrhau cyfleoedd cyson i ddatblygu agweddau Ysgol Deina ac iw mewngorffori i'r cynlluniau gwaith Adrodd a rhannu gyda'r athrawes ddosbarth fydd yn dychwelyd ar ol cyfnod mamaolaeth er mwyn sicrhau cysondeb, dilyniant a parhad yn yr agweddau sydd yn gweithio yn dda		
Parhau i addasu/ diwygio cynlluniau gwaith er mwyn ymateb i ofynion Cenedlaethol y Cwricwlwm i Gymru	Edrych ar gynlluniau Addysg Grefyddol a dechrau arbrofi er mwyn ceisio mewngorffori agweddau Dyfodol Disglair. Paratoi'r ffordd ar gyfer gweithredu'r Cwricwlwm i Gymru yn y dyfodol		
Gwireddu gofynion y cynllun cyfredol drwy sicrhau taith i Synagog yn Lerpwl (Childwall)	Angen Cysylltu ar ganolfan Iddewig yn Lerpwl er mwyn trefnu ymweliad a'r Synagog ar ol y Pasg.		
Datblygu annibyniaeth disgyblion ymhellach a rhoi mwy o gyfleoedd iddynt wella eu gwaith ei hunain mewn tasgau Trawsgwricwlaidd	Mwy o gyfleoedd i ddisgyblion asesu gwaith ei gilydd mewn tasgau trawsgwricwlaidd		

Arfarniad crynodol a fydd yn cyfrannu at arfarniad yr ysgol o 'Ddatblygiad Personol (4.2)'

Enw'r pennaeth **Catrin Lloyd Roberts**

Llofnod y pennaeth *Catrin Lloyd Roberts*

Dyddiad: 17/1/2020